

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Димитричка Д. Близнакова, дм
 МУ-Варна „Д-р Параскев Стоянов“
 Факултет „Дентална медицина“, Катедра „Клинични медицински науки“
 Член на научно жури определено със Заповед на Ректора на МУ-Варна
 Р 109-592/31.12.2021 г. и Протокол от ФС № 57/21.12.2021 г.

Д-р Вая Антонова Александрова е родена на 28.09.1969 г. във Варна. Завършва III СПУ „Димитър Благоев“ през 1987 г. През 1994 г. завършва МУ-Варна.

Професионално развитие:

- Специализира и придобива специалност по педиатрия през 1999 г.
- През 2008 г. придобива специалност Обща медицина
- От 2005 г. до момента е общопрактикуващ лекар

Академично развитие:

- От 2015 г. до момента е асистент в катедра обща медицина

Публикации: 4 броя

Доклади: 4 броя

Членува в професионални организации: БЛС, БПА, Съюз на общопрактикуващите лекари

Владее: български език и английски език

Представеният дисертационен труд „Имунизационен календар и ваксинации в България – съвременни тенденции, проблеми и възможности за решаването им“ разглежда един от водещите проблеми в профилактиката – проблема за имунизациите.

Дисертационния труд съдържа 145 страници и е онагледен с 26 таблици, 45 фигури. Списъкът на цитираната литературната включва 196 литературни източника, от които 41 на кирилица и 155 на латинеца.

Водещ проблем на съвременната медицина е възможността за профилактика, която е в основата на човешкото здраве. В този контекст ваксините играят важна роля за здравната защита на човечеството и са един от водещите фактори, които влияят върху здравеопазването в световен мащаб. Анализът на изминалите десетилетия показват, че след използването на ваксинациите в много държави се наблюдава спад на заболели и починали новородени и деца с множество тежки заболявания. От изключително важно значение е да се създават надеждни и ефикасни ваксини от една страна, а от друга обществото да бъде информирано за предимства, рискове от ваксинациите и да съдейства за тяхното провеждане.

Целта на дисертационната разработка е точно формулирана за оценка на практиките за имунизация и ваксинация у нас съгласно въведения имунизационен календар в България.

Задачите са правилно формулирани и структурирани:

- Да се проучат познанията на родителите на деца в кърмаческа и ранна детска възраст относно ползите от ваксинациите, както и техните нагласи за осъществяването им.
- Проучване необходимостта от разработване и предоставяне на информационни материали свързани със задължителните и препоръчителни ваксини у нас на родителите на деца в кърмаческа и ранна детска възраст, както и на бъдещи родители.
- Третата задача е от важно значение и тя дава информация за нивото на знания

на медицинските специалисти в частност на ОПЛ за имунизационния календар и ваксинациите в България.

- Проучване на необходимостта от допълнително проучване на ОПЛ за даваните от тях препоръки за спазване на Имунизационния календар.
- Проучване на проблемите в организацията на детската консултация, с оглед подобряване на качеството на обслужване в нея и препоръка за по-успешен модел за имунизирание на кърмачета и деца.
- Да се проучат възможностите на детската консултация на ОПЛ за стимулиране на родителите за спазване на Имунизационния календар.

Работните хипотези са добре премислена и отговарят на поставената цел и задачи.

Материали и методи

Проучването обхваща 142 родители на кърмачета и деца на възраст от 0 до 36 месеца, 28 бъдещи родители с репродуктивни проблеми и предстояща бъдеща инвитро фертилизация от гр. Варна и 42 ОПЛ от областите Варна, Бургас и Добрич.

Разгледани са нагласите за спазването на Имунизационния календар и причини за колебание сред настоящи и бъдещи родители. Проучена е ролята на ОПЛ при спазване на Имунизационния календар.

Методи за обработване на информацията:

- Документален метод
- Социологически метод
- Статистически методи: дескриптивни, дисперсионен анализ по метода на ANOVA, логистичен регресионен анализ

Резултати и обсъждане:

Установяват се определени демографски и социално-икономически черти на анкетираните, които се колебаят при поставяне на задължителните ваксини. Родители, които отказват задължителни ваксини от Имунизационния календар от анкетираните в 42,86% са във възрастова група 26-35 години, следвани от групата на 18-25 годишните с 28,56%. Превалират респондентите отказали ваксинация, които нямат сключен брак. Интерес представлява и фактора образование на родителите сред респондентите, като с по-нисък имунизационен статус са тези със средно образование. Друг интерес представлява повишеното напрежение, свързано с трудно и проблемно зачеване в семействата впоследствие след успешна бременност и раждане. Това се обяснява със свръх загриженост, тревожност, премисляне и подлагане на съмнение на всеки съвет дават от медицинските специалисти, особено когато те са неуверени. Това обременява работата на ОПЛ в провеждането на нередовни детски консултации, както и нарастване на провеждане на излишни изследвания и провеждане на консулти с тесни специалисти и отлагане поставянето на ваксини по желание на родителите без адекватна медицинска причина за това.

От важно значение е източника на информация и образованието на родителите, като особено тези с по-ниска степен на образование използват интернет като главен източник на информация.

Отчетена е и трудовата заетост на родителите, която дава възможност да се използват медиите и телевизията като предпочитан източник на информация.

От изключително важно значение е и компетентността на ОПЛ. В 11,3 % родителите не смятат за достатъчни времето и получената информация от ОПЛ.

Сред родителите се обсъжда и ефективността на ваксините, като отново основната информацията е от медии и телевизия.

Анализирането на нашите резултати, сравнявайки го и с литературни данни показват, че отказът от задължителни имунизации в страната е все по-разпространен сред родителите. Основен страх е мисълта, че ваксините могат да доведат до увреждане на децата.

Не малка част от ОПЛ се съмняват в положителните ефекти на ваксините и считат, че страховете на родителите са основателни. Като се има предвид, че практиките на някои ОПЛ са над 2000 пациента, тяхното мнение достига до широка аудитория и влияе на формирането на мнение у родителите.

От съществено значение е и етническата принадлежност на родителите. Забелязва се тенденционно увеличаване на родителите от българския етнос към отказ от поставяне на ваксини – 48,72%.

Изложените резултати от проучването ще доведе до широко разпространение на антиваксьорски движения, което може да възвърне опасни инфекциозни заболявания, за които е наложен ефективен метод за контрол.

Изводи:

- Проучването разкрива основните страхове на родителите водещи до колебания или отказ от имунизации.
- Подчертана е ролята на някои демографски фактори за формиране на мнение относно ваксините. Особено внимание трябва да се обърне на родителите във възрастовата група между 26 и 35 години, на родителите с едно дете, на родителите със средно образование, на ангажираността им. Всичко това налага информираност както на родителите, така и на ОПЛ.

Приноси:

Оригинални научно приложени приноси - 4:

- Проведено е широко мащабно проучване върху актуалните световни препоръки за имунопрофилактика при случаи на недоносеност, ниско тегло при раждане и имунокомпрометирани деца.
- Установени са съвременните тенденции и основните причини за колебание или отказ на родителите за поставяне на имунизации у децата им
- Установена е обща обратна пропорционална зависимост между антиваксьорските тенденции на родителите и нивото на образование, по-младата възраст, трудовата заетост, броя на децата в семейството и правопрпорционална зависимост от влиянието на близки и роднини с такива нагласи.
- В около 90% от анкетираните ОПЛ посочват необходимостта от обучителни курсове и изготвяне на препоръки с актуална информация и научни доказателства за всички членове от екипа (лекари и медицински сестри), които участват активно в имунопрофилактиката.

Приноси с потвърдителен характер – 4:

- Изследвани са основните причини за възникване на антиваксьорски движения, влияние на интернет пространството и медиите.
- Установена е необходимост от изготвяне на ръководство за родители с цел повишаване доверието в

медицинските специалисти и здравната система.

- Потвърждава се необходимостта за увеличаване на отделеното време за разговор с родители
- Потвърждава се необходимостта от имунопрофилактика да бъде разяснявана по медиите и телевизията тъй като особено заетите родители имат ограничено време и това е един от начините те да бъдат информирани.

Заключение: Дисертационния труд на Ваня Антонова Александрова „Имунизационен календар и ваксинации в България – съвременни тенденции, проблеми и възможности за решаването им“ разглежда един от водещите проблеми на профилактика в детска възраст. Дава отговори на много въпроси и запознаването с него е от основно значение за убеждаване и информиране не само на родители, но и на екипа осъществяващ имунизациите (лекар, медицинска сестра). Когато специалистите и родителите не са убедени в ползата от имунизации те няма как да съдействат за осъществяване на това основно звено в профилактиката.

„Медицината е подобна на философията. Тя е едновременно практическо и теоретично изкуство“

Запознаването ни с предимствата на ваксинациите и тяхната роля за здравето на човечеството дават възможности на ОПЛ да са подготвени теоретически и убедят родителите за изпълнение на Имунизационния календар, който е основно средство за профилактиката на тежки и понякога с лоша прогноза заболявания.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Обща медицина“ на д-р Ваня Антонова Александрова.

27.01.2022 г.

.....
Проф. д-р Д. Близнакова, дм